

เด็กป่วย...จากควันบุหรี่ในบ้าน

ปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา คณะนักวิจัยจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ร่วมกันศึกษาวิจัยเด็กที่เข้าพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลด้วยอาการของโรคติดเชื้อเฉียบพลัน ระบบทางเดินหายใจส่วนล่าง ได้แก่ ปอดอักเสบ หลอดลมอักเสบ และหลอดลมฝอยอักเสบ และโรคหืด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสัมผัสควันบุหรี่ รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับตัวเด็กเอง พ่อแม่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ว่ามีผลต่อการเกิดโรคในระบบทางเดินหายใจส่วนล่างในเด็กอายุ

ต่ำกว่า 5 ขวบอย่างไร

การวิจัยครั้งนี้มีแนวคิดมาจากการประชุมวิชาการนานาชาติ “ควันบุหรี่ในสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพเด็ก” องค์การอนามัยโลกจัดขึ้นที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. 2542 สรุปว่า มีเด็กทั่วโลกกว่า 700 ล้านคนที่ได้รับควันบุหรี่มือ 2 (จากการสัมผัส สูดดม หรือได้รับควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบ) ที่บ้าน

ปีต่อมา พ.ศ. 2543 องค์การอนามัยโลกรายงานว่า ร้อยละ 46 ของเด็กจาก 41 ประเทศ ซึ่งมีประชากรรวมกันถึงร้อยละ 60 ของประชากรโลก กำลังประสบปัญหาการรับสัมผัสควันบุหรี่มือสองที่บ้าน

กลุ่มเด็กวัยต่างๆ นั้น เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ จัดว่ามีความไวต่อการรับเชื้อในระบบทางเดินหายใจมาก เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ระบบภูมิคุ้มกันยังไม่พัฒนาเต็มที่ น้ำหนักแรกคลอดน้อยไป ได้รับน้ำนมแม่ไม่เพียงพอ ได้รับการฉีดวัคซีนไม่ครบ เป็นต้น

ที่สำคัญคือ ผลการศึกษาวิจัยจำนวนมากได้สรุปไว้ชัดเจนว่า เด็กที่สูดดมเอาควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบ ไม่ว่าจะเป็นการสูบบุหรี่ในบ้าน หรือสถานที่อื่นๆ ทำให้เกิดการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ รวมไปถึงการกำเริบของโรคหืด

การวิจัยผู้ป่วยเด็กในหอผู้ป่วยที่โรงพยาบาลเด็กครั้งนี้ คือ ความพยายามที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าว ผลที่พบยืนยันว่าเด็กไทยที่ใช้ชีวิตอยู่ในบ้านที่มีผู้สูบบุหรี่นั้น มีความเสี่ยงต่อการได้รับความทุกข์ทรมานจากการเกิดโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจมากกว่าเด็กทั่วไปจริง

รศ.ดร.เนาวรัตน์ เจริญคำ หนึ่งในแกนนำคณะวิจัยครั้งนี้ เผยผลการศึกษาในการประชุมบุหรี่กับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมาว่า การที่แม่รับสัมผัสหรือสูดดมควันบุหรี่มือสองขณะตั้งครรภ์ ทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคหืด 2.6 เท่าของเด็กปกติ นอกจากนี้ การที่สมาชิกในบ้านสูบบุหรี่ขณะอุ้มเด็ก เล่นกับเด็กอย่างใกล้ชิด ป้อนอาหาร หรือกินอาหารร่วมกับเด็ก ทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจส่วนล่าง 3.8 เท่าของเด็กปกติ

ยิ่งไปกว่านั้น การที่เด็กสูดดมควันบุหรี่ขณะอยู่นอกบ้าน เช่น เวลาออกไปเล่นนอกบ้าน บ้านเพื่อนบ้าน สถานรับเลี้ยงเด็ก ร้านอาหาร หรือในระหว่างเดินทางยังมีความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจส่วนล่าง 2.99 เท่าของเด็กปกติ

เรื่องฐานะครอบครัวของเด็กที่ป่วย พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ ต่ำกว่า 4,500 บาทต่อเดือนมีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจส่วนล่างมากที่สุด คือมากเป็น 3.99 เท่าของเด็กปกติ

ขณะที่เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ 4,500 - 10,000 บาทต่อเดือน มีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจส่วนล่าง 2.27 เท่าของเด็กปกติ

การศึกษาของผู้ปกครองนั้นพบว่า เด็กที่มีพ่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจส่วนล่างมากที่สุด คือ คิดเป็นอัตรา 2.07 เท่าของเด็กปกติ

“จะเห็นได้ว่าปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคทางเดินหายใจส่วนล่างในเด็ก ในส่วนของการศึกษาของพ่อและรายได้ครอบครัวนั้น สอดคล้องกับข้อมูลภาพรวมปัญหาการสูบบุหรี่ของประชากรไทย ปี พ.ศ. 2547 ที่พบว่าร้อยละ 70 ของผู้สูบบุหรี่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำมีอัตราการสูบบุหรี่สูง ดังนั้น จึงเป็นผลต่อเนื่องให้บุตรหลานที่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะดังกล่าว มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคทางเดินหายใจสูงมาก” รศ.เนาวรัตน์กล่าวถึงผลดังกล่าว

ข้อเท็จจริงที่ถูกละเลยจากการสืบสาวผ่านชีวิตของผู้ป่วยตัวเล็กๆ ในโรงพยาบาลครั้งนี้ ยืนยันให้เห็นถึงพิษสงของควันบุหรี่มือสอง ที่มีต่อเด็กเล็กๆ นับตั้งแต่การที่แม่ได้รับควันบุหรี่ขณะตั้งครรภ์ หรือการที่สมาชิกในบ้านสูบบุหรี่ขณะผู้คุมเด็ก เล่นกับเด็กอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก หรือการที่เด็กสูดดมควันบุหรี่ขณะอยู่นอกบ้านว่ามีความสัมพันธ์ต่อการเกิดโรกระบบทางเดินหายใจส่วนล่างของเด็ก

“การป้องกันผลกระทบจากควันบุหรี่มือสอง ซึ่งจะเป็นการป้องกันเด็กเจ็บป่วยจากโรคดังกล่าวก็คือ การทำให้บ้านเป็นเขตปลอดบุหรี่และการที่สตรีมีครรภ์และเด็กเล็กต้องหลีกเลี่ยงจากการสัมผัสสูดดมควันบุหรี่ในสถานที่ใดก็ตามที่มีผู้สูบบุหรี่” นั่นคือข้อสรุปจากรศ.ดร.เนาวรัตน์ ที่ฝากไปถึงทุกบ้านที่มีสมาชิกตัวเล็กๆ ใช้ชีวิตและเติบโตอยู่

แม้รักลูกหลานสุดหัวใจ แต่คุณอาจทำร้ายพวกเขาอยู่โดยไม่ตั้งใจ หากยังคงสูบบุหรี่ที่บ้าน...

ที่มาข้อมูล โรกระบบทางเดินหายใจส่วนล่างในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบกับการสัมผัสควันบุหรี่มือสอง โดย เนาวรัตน์ เจริญคำ นิภาพรรณ กังสกุลนิติ สตีเฟ่น ฮาแมนน์ สรศักดิ์ โล่หิจินดารัตน์ การศึกษานี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ผู้เขียน : อภิญา ตันทวีวงศ์, นิตยสารหมอชาวบ้าน, ปีที่ 28 ฉบับที่ 329 กันยายน 2549.